

ВИНОГРАДНЯ

Віта Михайлівна

Vinogradniy_roma@ukr.net

УДК 36.71:005.334

АНАЛІЗ НАПРЯМІВ УПРАВЛІННЯ
БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ НА
СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

ЄВТУШЕНКО

Наталія Миколаївна

ilata82@mail.ru

THE MANAGEMENT DIRECTIONS
ANALYSIS OF BANKING RISKS AT THE
PRESENT STAGE

к.е.н., доцент, ДВНЗ
«Переяслав-Хмельницького
ДПУ ім. Григорія Сковороди»

к.е.н., доцент, ДВНЗ
«Переяслав-Хмельницького
ДПУ ім. Григорія Сковороди»

Стаття присвячена визначенню суті банківських ризиків та аналізу напрямів управління ними на сучасному етапі. В статті обґрунтована необхідність удосконалення шляхів щодо ризик-менеджменту в банківській діяльності.

Статья посвящена определению сущности банковских рисков и анализа направлений управления ими на современном этапе. В статье обоснована необходимость совершенствования путей по риск-менеджмента в банковской деятельности.

The article is devoted to the definition of the essence of banking risks and analysis of the directions of their management at the present stage. The article substantiates the need to improve the ways of risk management in banking.

Ключові слова: ризик, оцінка ризиків, принципи управління ризиками

Ключевые слова: риск, оценка рисков, принципы управления рисками

Keywords: risk, risk assessment, risk management principles

ВСТУП

В сучасних умовах процес управління ризиками комерційних банків України є одним з найважливіших чинників забезпечення його надійності, ліквідності та платоспроможності. В умовах жорсткої конкуренції на ринку банківських послуг важливим є удосконалення напрямів управління ризиками, при цьому необхідним є постійний аналіз та знаходження нових шляхів щодо їх мінімізації. Тому тематика дослідження є актуальною та потребує постійного вивчення і удосконалення.

У наукових працях вітчизняних вчених дослідженню щодо управління ризиками комерційних банків присвячені праці О. Василика, А. Герасимовича, О. Заруби, В. Кириленко, О. Лаврушина, В. Лагутіна, В. Міщенко, А.М. Мороза, М.І. Савлука, А.В. Череп та інших, однак на сучасному етапі дана тематика потребує постійного аналізу та удосконалення.

МЕТА РОБОТИ

Мета написання статті полягає у аналізі процесів пов'язаних з управлінням ризиками комерційних банків на сучасному етапі.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інформаційну базу дослідження становлять наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, нормативно-правові акти. При проведенні дослідження використано методи структурно-логічного аналізу, порівняння та узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Актуальним для діяльності банків України, в сучасних умовах, є напрями управління ризиками, що

виникають в процесі їх діяльності. В сучасних умовах стану економіки країни та жорсткої конкуренції банки зазнають впливу багатьох видів ризику.

З точки зору банку ризик – це потенційна можливість недоотримання доходів або зменшення ринкової вартості капіталу банку внаслідок несприятливого впливу зовнішніх або внутрішніх факторів. Такі збитки можуть бути прямими (втрата доходів або капіталу) чи непрямими (накладення обмежень на здатність банку досягати своїх бізнес-цілей).

З метою здійснення банківського нагляду Національний банк України виділив дев'ять категорій ризику, а саме: кредитний ризик, ризик ліквідності, ризик зміни процентної ставки, ринковий ризик, валютний ризик, операційно-технологічний ризик, ризик репутації, юридичний ризик та стратегічний ризик. Ці види ризиків не є взаємовиключними. Будь-який банківський продукт або послуга може наражати банк на кілька ризиків [11].

У банківському секторі накопичено велику кількість знань про те, як визначати, вимірювати, контролювати притаманні банківській справі ризики та здійснювати їх моніторинг.

Кредитний ризик – це банківський ризик, який виникає при видачі позичальнику кредитних коштів. Проблемна заборгованість за виданими кредитами є основною причиною реалізації кредитного ризику. Схильність до кредитного ризику існує протягом усього періоду кредитування. Динаміка якості кредитного портфеля банків України (табл. 1) свідчить про збільшення питомої ваги простроченої заборгованості в кредитному портфелі банків України за остання 3 роки.

Таблиця 1

Динаміка якості кредитного портфелю банків України [за даними [12]]

Показники	01.10.2014	01.10.2015	01.10.2016
Питома вага простроченої заборгованості в кредитному портфелі, %	11,5	19,9	25,27
Обсяг недіючих кредитів, млн.грн	215 340,12	332 459,56	409 120,82
Співвідношення недіючих кредитів до сукупних валових кредитів, %	16,73	25,58	31,01
Співвідношення недіючих кредитів без урахування резервів до капіталу, %	54,98	84,18	91,6

Недіючі кредити – це сумнівні та безнадійні до повернення кредити. Збільшення їх кількості за останні роки є негативним фактором для розвитку та функціонування банківської системи.

Значні обсяги сумнівних та безнадійних кредитів суттєво погіршують фінансовий стан банку, оскільки відбувається втрата активів, що формують дохід. Також банки змушені формувати значну кількість витрат на покриття резервів за даними кредитами, що в свою чергу знижує рівень їх ліквідності.

На рівень якості кредитного портфелю комерційних банків впливають як зовнішні (незалежні від банку) так і внутрішні (залежні від банку) фактори. Тані фактори комплексно характеризують кредитні ризики та можуть визначати вагомість їхнього впливу на результати кредитних операцій банківських установ.

На сьогодні до зовнішніх факторів, що впливають на кредитний портфель банків в Україні можна віднести: нестабільний стан економіки, девальвацію гривні, зниження обороту виробництва основних галузей, військові дії у східному регіоні та анексія АР Крим. Основним внутрішнім фактором, що впливає на якість кредитного портфелю є недостатній рівень корпоративного управління кредитними ризиками. Прикладом цього може бути значне надання кредитів банками України в іноземній валюті, для клієнтів котрі мали дохід лише в гривнях, тому при зростання курсу іноземної валюти до національної більшість позичальників виявились неплатоспроможними. Також в боротьбі за клієнта банки іноді здійснювали кредитування без належного вивчення кредитоспроможності позичальника, а заставне майно не завжди було достатнім та ліквідним.

Унаслідок зростання рівня заборгованості за кредитами банки змушені були створювати значні резерви за активними операціями, що негативно вплинуло на рівень капіталізації банківських установ [2].

В сучасних умовах, для мінімізації кредитних ризиків вагоме значення має вивчення кредитоспроможності позичальника, що являє собою його здатність повністю та у визначені терміни розраховуватися за своїми борговими зобов'язаннями. Єдиної методики оцінки кредитоспроможності позичальника не існує тому банки визначають кредитоспроможності позичальників на основі методики, запропонованої НБУ, розробляють власні підходи або орієнтуються на міжнародний досвід.

В зарубіжній практиці методи і моделі оцінки кредитоспроможності позичальників поділяються класи-

фікаційні (статистичні методи оцінки) та моделі комплексного аналізу

Серед основних моделей на основі комплексного аналізу кредитоспроможності позичальників до найбільш ефективних, що використовуються в міжнародній практиці, можна віднести «Правило 6 СІ», PARSER, PARTS, MEMO RISK, CAMPARI, та інші. Дані підходи як правило включають узагальнення кількісних та якісних характеристик позичальника та стали досить популярними завдяки ефективному поєднанню в них аналізу особистих та ділових якостей клієнта.

Для прикладу, у практиці банків США при аналізі кредитоспроможності клієнта широко застосовується «Правило шести Сі», згідно з яким критеріями відбору клієнтів є економічні категорії, позначені словами, що починаються на букву «С»: character (характер особистості позичальника, репутація); capacity або cash flow (спроможність вчасно повернути кредит, фінансові можливості або потік грошових коштів); capital (капітал, майно, величина акціонерного капіталу); collateral (забезпечення, види та вартість активів); conditions (економічна кон'юнктура та її перспективи); control (контроль, відповідність кредитної заявки описові кредитної політики банку) [13, С. 329].

Дані показники ретельно вивчаються працівниками банку, а також аналізується рівень кредитоспроможності клієнта на основі показників ліквідності, оборотності капіталу, залучення коштів та прибутковості і тільки після їх розрахунку, на основі усіх отриманих даних визначається клас кредитоспроможності клієнта

Методика CAMPARI та PARSER широко застосовується англійськими банками. Методика CAMPARI включає аналіз, де С-Character (характеристика та репутація позичальника), А-Ability (оцінка бізнесу позичальника), М-Means (необхідність звернення за кредитом), Р-Purpose (мета кредиту), А-Amount (обґрунтування суми кредиту), R-Repayment (можливість погашення), I-Insurance (спосіб страхування кредитного ризику)).

Методика PARSER включає аналіз, де Р-Person (інформація про потенційного позичальника, його репутація), А-Amount (обґрунтування суми кредиту), R-Repayment (можливість погашення), S-Security (оцінка забезпечення), Е-Expediency (доцільність кредиту), R-Remuneration (винагорода банку (процентна ставка) за ризик надання кредиту)) [17].

Вітчизняні банки загалом використовували рейтингові та бально-рейтингові методи оцінки кредито-

спроможності позичальника при цьому здійснюючи лише аналіз фінансового стану позичальника, за допомогою розрахунків певних коефіцієнтів та показників (коефіцієнти ліквідності, показники фінансової стійкості, показники рентабельності, коефіцієнт валового прибутку, коефіцієнти оборотності та інше), що не враховували всі параметри котрі впливають на визначення кредитного ризику, тому ефективним є також використання якісних характеристик позичальника при оцінці його діяльності, які не мають кількісного вираження (характеристика бізнесу, ринкова позиція позичальника, ділова репутація та ін.).

Отримати єдину оцінку кредитоспроможності позичальника на основі ретельно проведеного бізнес-аналізу із узагальненням цифрових і нецифрових даних неможливо. Для обґрунтованої оцінки кредитоспроможності, крім інформації у цифрових величинах потрібна також експертна оцінка кваліфікованих аналітиків [1, С. 265].

В червні 2016 року НБУ затвердив положення № 351 «Про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями».

Починаючи з січня 2017 р., банки в обов'язковому порядку здійснюють розрахунок розміру кредитного ризику згідно з вимогами. Впровадження нового положення практично унеможливить кредитування банками фінансово неспроможних підприємств та придбання цінних паперів неякісних емітентів.

Для розрахунку величини очікуваних збитків положенням передбачено застосування рекомендованої Базельським комітетом з банківського нагляду формули, яка використовує три компоненти:

1) ймовірність дефолту боржника (PD – probability of default);

2) рівень втрат в разі дефолту (LGD – loss given default);

3) борг за активом (EAD - exposure at default).

Положення також передбачає:

- застосування стандартизованих підходів до оцінки фінансового стану боржників банку (економетричної скорингової моделі – для боржників-юридичних осіб, переліку якісних та кількісних показників – для інших боржників);

- можливість оцінки кредитного ризику позичальника на основі характеристик групи компаній, з якою позичальник пов'язаний відносинами контролю або спільним економічним ризиком.

- інші фактори ідентифікації рівня кредитного ризику (зокрема, своєчасність виконання боржником своїх зобов'язань).

- розширення групової (портфельної) оцінки активів та визначення основних критеріїв такої оцінки.

- удосконалені вимоги до переліку забезпечення та умов його прийнятності. Зокрема, майнові права (окрім майнових прав на депозити) виключено із переліку застави, яка може враховуватися банками при визначенні розміру кредитного ризику [8].

Ризик ліквідності визначається як наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає через неспроможність банку виконати свої зобов'язання в належні строки, не зазнавши при цьому неприйнятних втрат. Ризик ліквідності виникає через нездатність управляти незапланованими відпливами коштів, змінами джерел фінансування та (або) виконувати позабалансові зобов'язання.

Виокремлюють також ризик ліквідності ринку, який визначається як наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, що виникає через нездатність банку швидко закрити розриви своїх позицій за поточними ринковими ставками, не зазнавши при цьому неприйнятних витрат. Ризик ліквідності ринку виникає через нездатність керівництва банку визначити або враховувати зміни ринкових умов, які впливають на спроможність банку залучати кошти в необхідних обсягах та за прийнятними ставками та (або) реалізовувати активи швидко і з мінімальними втратами вартості [4].

Комплексна система управління ризиком ліквідності полягає в оцінюванні майбутніх грошових потоків, оцінюванні структури балансу і забалансових вимог та зобов'язань, описі усіх властивостей активів і пасивів, можливості аналізу всіх ефектів руху процентних ставок, прогнозі ліквідності, прогнозі банківських нормативів [7].

У вітчизняній практиці для управління ризиком ліквідності використовують методи лімітування та управління активами та пасивами.

Для детальної оцінки ризику ліквідності банку використовують окремі групи коефіцієнтів ліквідності, що дають змогу завчасно виявляти можливі проблеми з ліквідністю (табл. 2).

Дані таблиці 2 вказують на те, що нормативи ліквідності значно перевищують нормативні показники, що свідчить про виважену роботу банків відповідно до економічної ситуації. При цьому банки намагаються вкладати кошти у високоліквідні активи, що є менш дохідними.

Таблиця 2

Нормативи ліквідності банків України (%) [за даними [12]]

За станом на	Н4-Норматив миттєвої ліквідності (не менше 20 %)	Н5-Норматив поточної ліквідності (не менше 40 %)	Н6-Норматив короткострокової ліквідності (не менше 60 %)
01.01.2017	60,79	102,14	92,09
01.01.2016	78,73	79,98	92,87
01.01.2015	57,13	79,91	86,14

Ліквідність значною мірою визначається збалансованістю між строками і сумами погашення розміщених активів та строками і сумами виконання зобов'язань банку. З метою забезпечення своєчасного виконання банком зобов'язань перед клієнтами передбачається погодження строків, на які інвестуються кошти, зі строками, на які ці кошти надали вкладники. Дотримання нормативів ліквідності значною мірою підтримувалося завдяки отриманим в значних обсягах кредитів рефінансування від НБУ.

Для того аби не втратити платоспроможність і залишитися ліквідними в умовах фінансових шоків, банки проводять стрес – тестування для моделювання різних ситуацій на ринку і вироблення наперед тактики дій для швидкого реагування. Стрес-тестування ризику ліквідності може здійснюватися на основі оцінки чутливості зміни вартості портфелю банку в результаті дії певних шоківих факторів, зокрема, значний відтік депозитних ресурсів, закриття доступу до міжбанківських кредитів тощо [5, С.49].

Ризик зміни процентної ставки – наявний або потенційний ризик для надходжень або капіталу, який виникає внаслідок несприятливих змін процентних ставок. Цей ризик впливає як на прибутковість банку, так і на економічну вартість його активів, зобов'язань та позабалансових інструментів.

Зокрема, виділяють наступні типи ризику зміни процентної ставки, на які зазвичай наражається банк:

1) ризик зміни вартості ресурсів, що виникає через різницю в строках погашення та переоцінки величини ставки банківських активів, зобов'язань та позабалансових позицій;

2) ризик зміни кривої дохідності, який виникає через зміни в нахилі та формі кривої дохідності;

3) базисний ризик, який виникає через відсутність достатньо тісного зв'язку між коригуванням ставок, отриманих та сплачених за різними інструментами, всі інші характеристики яких щодо переоцінки є однаковими;

4) ризик права вибору, який постає із наявності права відмови від виконання, яке прямо чи опосередковано наявне в багатьох банківських активах, зобов'язаннях та позабалансових портфелях [14].

У 2016 р. досить актуальними залишалися валютні ризики як результат коливань курсу національної валюти до іноземних, а також програми реструктуризації і конвертації валютних кредитів. Визначення майбутніх змін у валютних курсах та вартості банківських металів є доволі складним завданням. Прогнозування валютного курсу потребує застосування сучасних технологій, кількісних методів аналізу, високого рівня підготовки кадрів [18].

Протягом 2016 р. юридичні ризики мало змінилися та залишалися високими. Сумнівні рішення судів та неефективна робота правоохоронних органів підвищують ризики для стабільності банківської системи. Вагомі позитивні зміни полягають лише в ухваленні Закону про фінансову реструктуризацію, який спростить реструктуризацію фінансових зобов'язань та господарської діяльності боржників.

Для зменшення юридичних ризиків потрібно вжити дієвих заходів. Серед них такі:

- Удосконалити процедуру банкрутства ухваленням виважених змін до Закону України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”.

- Усунути прогалини у законодавстві, які дають змогу недобросовісним боржникам не виконувати своїх зобов'язань.

- Запровадити механізм реструктуризації та прощення боргів для валютних позичальників та скасувати мораторій на стягнення майна таких позичальників наданого в заставу.

- Прискорити реформу судової системи.

- Забезпечити ефективну роботу механізму фінансової реструктуризації. Для цього слід узгодити норми Законів України “Про фінансову реструктуризацію” та “Про державну допомогу суб'єктам господарювання”, а також відповідних підзаконних актів [6].

Стратегічний ризик – наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає через неправильні управлінські рішення, неналежну реалізацію рішень і неадекватне реагування на зміни в бізнес-середовищі. Цей ризик виникає внаслідок несумісності: стратегічних цілей банку; бізнес-стратегій, розроблених для досягнення цих цілей; ресурсів, задіяних для досягнення цих цілей; якості їх реалізації.

Основними завданнями системи управління стратегічним ризиком банку є:

- побудова ефективної моделі стратегічного управління банком, що відповідає вимогам і рекомендаціям регулюючих органів, внутрішнім умовам функціонування банку та стану операційного середовища;

- формування загальнобанківської системи інформаційного забезпечення та документообігу, що забезпечує своєчасне, повне і достовірне отримання інформації особами, яким така інформація необхідна для прийняття рішень у сфері стратегічного планування та контролю;

- формування організаційного забезпечення стратегічного управління банком, що забезпечує визначення стратегічних цілей діяльності банку та формування ефективних стратегій їх досягнення [3, С. 79].

Суб'єкти управління банківськими ризиками залежать від розмірів і структури банку. Спільним для всіх банків є те, що до їх числа можна віднести: керівництво банку, що відповідає за стратегію і тактику банку, яка спрямована на зростання прибутку при допустимому рівні ризиків; комітети, які приймають рішення про ступінь певних видів фундаментальних ризиків, які може прийняти на себе банк; підрозділ банку, що займається плануванням його діяльності; функціональні підрозділи, що відповідають за комерційні ризики, пов'язані з напрямками діяльності цих підрозділів; аналітичні підрозділи, що надають інформацію для прийняття рішень з банківських ризиків; служби внутрішнього аудиту та контролю, що сприяють мінімізації операційних ризиків і виявленню критичних показників, що сигналізують про можливість виникнення ризикової ситуації; юридичний відділ, який контролює правові ризики [10, С.114-115].

Головною метою управління банківськими ризиками є забезпечення фінансової надійності, стійкості та ліквідності функціонування банку в процесі досягнення загальних стратегічних цілей. Основна мета системи управління ризиками банків досягається через вирішення наступних завдань: вчасне виявлення ризиків за всіма видами операцій банків; визначення взаємозв'язку між окремими ризиками; забезпечення системи управління ризиками кваліфікованими фахівцями та необхідним програмно-технічних забезпеченням; формування банками досконалої організаційної структури управління ризиками; забезпечення контролю за ризиками та організація процесу ризик-менеджменту банку.

Банківська система в Україні пройшла процес очищення від банківських установ які здійснювали незаконну фінансову діяльність та порушували законодавство. З початку 2014 р. з ринку було виведено 87 банків, що призвело до перезавантаження банківської системи.

Заходи, які здійснюються Національним банком України, також вимагають значного залучення фінансових ресурсів, які відволікаються від інших важливих напрямків економіки. Найбільш затратними залишаються програми рефінансування банків для їх оздоровлення та стабілізації їх роботи, а також відшкодування втрачених заощаджень для клієнтів збанкрутілих банків [9].

Підвищення рівня капіталізації банків повинне стати першочерговим завданням у процесі планування розвитку банківської системи. Нові міжнародні стандарти у сфері капіталу та ліквідності (Базель-III) розроблені Базельським комітетом із банківського нагляду в складі комплексного пакету фундаментальних реформ міжнародної системи банківського регулювання й нагляду. Основна мета базельських стандартів є підвищення якості управління ризиками банків, що сприятиме зміцненню та стабільності фінансової системи загалом.

Головні рекомендації Базель-III стосуються підвищення якості й кількості капіталу, зниження боргового навантаження в результаті введення обмежувального коефіцієнта боргового навантаження (leverage ratio), підвищення покриття короткострокової ліквідності та стабільного довгострокового фінансування, повномасштабного охоплення ризиків, особливо ризику контрагента [16, С. 56].

До основних змін, передбачених у нових стандартах, відносять:

1) підвищено вимоги до якості капіталу (збільшено обов'язкову частку статутного капіталу та нерозподіленого прибутку в капіталі першого рівня та передбачення їх поетапного збільшення) та достатності капіталу;

2) розширено норму покриття ризиків у формулі достатності капіталу та підвищено вимоги щодо позабіржових операцій, а також перерахунку рівня кредитного ризику з урахуванням впливу фінансового стресу тощо. Всього вимоги до акціонерного капіталу з урахуванням зростання коефіцієнтів і розширення покриття ризиків, за оцінкою самого Базельського комітету, зросли в 7 разів;

3) впроваджено коефіцієнт левериджу (відношення капіталу до активів, тобто без зважування);

4) змінено нормативи коефіцієнтів ліквідності:

- коефіцієнт ліквідного покриття (Liquidity coverage ratio) = ліквідні активи/відплив коштів за 30 днів у кризу >100%. Тобто обсягу ліквідних активів повинно вистачити на випадок відпливу коштів протягом 30 днів;

- коефіцієнт чистого стабільного фінансування (Net stable funding ratio)=стабільні пасиви/активи, які потребують стабільних пасивів >100%.

5) встановлено регулювання (Pillar 2) – посилення нагляду за розрахунком капіталу, ризик-менеджментом, корпоративним управлінням, прийняттям ризиків, агрегуванням ризиків, впровадженням стрес-тестів [19, С. 60-61].

Ситуація в банківському секторі 2016 стабілізувалася завдяки відновленню бази фондування, визнанню реальної якості активів та виконанню програм докапіталізації практично усіма великими банками.

Основним ризиком для фінансової стабільності у короткостроковій перспективі є невиконання окремими великими банками програм капіталізації за результатами діагностичного обстеження. Реалізація цього ризику потребуватиме негайних жорстких скоординованих дій НБУ та уряду. Вирішення проблем дефіциту капіталу значних за розміром банків необхідне для забезпечення стабільності фінансового сектору в довгостроковому періоді [6].

У кожному банку необхідним є розробка індивідуальних програм щодо управління ризиками відповідно до складу клієнтури та здійснюваних операцій відповідно до наступних принципів: рівні ризиків під впливом динамічного оточення постійно змінюються; ризики банків безпосередньо пов'язані з ризиками їх клієнтів; всі види ризиків є взаємопов'язаними.

Процес управління ризиками для банку передбачає наступні етапи:

1) визначення причин виникнення ризиків;

2) оцінка величини ризиків;

3) вибір методів управління ризиками для їх мінімізації чи обмеження;

4) здійснення постійного контролю за рівнем ризиків.

Система управління ризиками складається з розглянутих далі елементів і підсистем: управління активами і пасивами; реалізація кредитної політики; встановлення нормативів і лімітів; ціноутворення продуктів і послуг; управлінський облік і фінансовий аналіз; вимоги до звітності та документообігу; інформаційно-аналітична служба; розподіл повноважень в процесі прийняття рішень; моніторинг; аудит; служба безпеки [15].

При управлінні ризиками банк повинен оцінити, які ризики і в якій мірі може прийняти на себе банк та проаналізувати їх на якісному та кількісному рівні.

ВИСНОВКИ

Відповідно до даного дослідження, можна зробити висновки, що ефективне управління ризиками є одним з найважливіших аспектів в діяльності банків, що в майбутньому впливає на формування прибутку та покращує їх ліквідність. Тому банки повинні при-

діляти значну увагу до пошуку шляхів щодо удосконалення напрямів управління ризиками, що сприятиме вчасному їх виявленню, оцінці та контролю. Гострою проблемою є розробка комплексної системи ризик-менеджменту банку та створення окремих банківських відділів чи комітетів з управління ризиками із залученням висококваліфікованих спеціалістів, що зможуть не лише оцінювати ризики, а й впроваджувати незалежну, інтегровану систему управління ними.

Список використаних джерел

1. Аптекар С.С. Проблеми і перспективи сучасних методик бізнес-аналізу в оцінці кредитоспроможності позичальників / С.С. Аптекар, К.А. Скомаровська // Проблеми економіки. - 2013. - № 3. - С. 265. – Бібліогр.: 8 назв.
2. Банківська система 2015: виклики та перспективи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14741673>
3. Верхуша Н.П. Методичне забезпечення управління стратегічним ризиком банку/ Н.П. Верхуша // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Збірник наукових праць – 2014. – Вип. 40. – С. 79 – Бібліогр.: 2 назви.
4. Глосарій банківської термінології [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>
5. Демяненко А.Л. Підвищення ефективності управління ризиком ліквідності банків в умовах фінансової нестабільності / А.Л. Дем'яненко, В.Ю. Меченко // Фін.-кредит. діяльн.: пробл. теорії та практики. - 2012. - Вип. 1, т. 2. - С. 48-54. - Бібліогр.: 10 назв.
6. Звіт про фінансову стабільність // Випуск 2 грудень 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>
7. Кириченко О.А. Казначейство банку: Навч. посіб. / О.А. Кириченко, М.П. Денисенко, А.П. Гречан та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2010. — С.218-220. – Бібліогр.: 13 назв.
8. Кредитні ризики банки оцінюватимуть за новими правилами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/print/124536-kreditni_riziki_banki_ocinyuvatimut_za_novimi_pravilami_-_do.html
9. Лойко В.В. Банківська система України: стан та перспективи розвитку/ В.В. Лойко, В.В. Павленко //Ефективна економіка – 2015 - №9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>. – Бібліогр.: 7 назв.
10. Максимова Є.В. Система управління та контроль ризиків банку / Є.В. Максимова // Молодий вчений – 2016 - № 1 (28), Частина 1. – С. 114-115. – Бібліогр.: 9 назв.
11. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» // Постанова Правління Національного банку України від 15.03.2004 р. № 104. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
12. Офіційний сайт центру досліджень та прогнозування «Фінансовий імпульс» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://finpuls.com/ua/banking/statistics>
13. Пастернак А.Л. Моделі аналізу кредитоспроможності позичальника/ А.Л. Пастернак // Вісник КНУТД. – 2012. – № 6. – С. 326–330. – Бібліогр.: 5 назв.
14. Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України // Постанова Правління Національного банку України від 30.04.2009 р. № 259.
15. Процес управління банковськими ризиками [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bankworks.ru>
16. Рудик Н. Напрями розвитку банківської системи України в процесі фінансової глобалізації / Н.Рудик // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки – 2015 – РОЗДІЛ V. Гроші, фінанси та кредит. № 1 – С. 56. – Бібліогр.: 8 назв.
17. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств. Навчальний посібник. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. – 460 с. – Бібліогр.: 95 назв.
18. Фалюта А.В. Управління валютним ризиком банку / А.В. Фалюта. // Економіка. Управління. Інновації. – 2012. - № 1. [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2012_1_61– Бібліогр.: 9 назв.
19. Хоружий Д. Сучасні тенденції впровадження положень Базеля III / Д.Хоружий//Вісник Національного банку України - квітень 2015 - С.60-61. – Бібліогр.: 9 назв.